

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۲۰/۰۳/۰۱

سید عبدالقدوس سید

توافقات قطر و ژنیو، تشابه ها و تناقض ها

تاریخ افغانستان طی قرن سیزدهم خورشیدی و دو رویداد تاریخی، مبنی بر خروج نیروهای خارجی از کشور را بستر وقوع خود کرده است .

- یکی، امضای توافقات ژنیو در سوئیس در ۱۸ اپریل ۱۹۸۸ م پیرامون خروج نیروهای شوروی از افغانستان
- دومی، امضای توافقات « دوه در قطر »، در ۲۹ فیبروری ۲۰۲۰ « ده حوت ۹۸ » پیرامون خروج نیروهای امریکائی و ناتو از کشور.
این دو رویداد علی الرغم تشابهات از تناقض های خاص تاریخی برخوردار اند که مکث پیرامون آنها ارزش معلوماتی خواهد داشت.

اول - تشابهات:

- هر دو توافق بر خروج قوای خارجی از کشور وقف گردیده اند
- هر دو توافق در خارج کشور برگزار گردیده اند
- در هر دو توافق نقش توده های مردم متضرر که از جنگ و جهاد تحت حمایت اجنبی ها علیه حضور چلنجری خارجی ها به ستوه آمده بودند در خروج نیروهای خارجی از کشور از نقش خاص برخوردار بوده است.
- در هر دو توافق مسله خروج جلوه ای یکسانی را در « مذاکرات و توافق » بخود اختصاص داده است، شوروی ها بعد از حدود نو سال و امریکائی ها بعد از حدود دوده اماده خروج از کشور گردیده اند .

دوم - تباقض ها

نخست آنکه - در کنفرانس ژنیو پاکستان به نیابت از گرو های مجاهدین با دولت افغانستان به مذاکره پرداخته و تصامیم اتخاذ میکرد .
گروه های مجاهدین مقیم پاکستان و ایران و افراد دیگر از حامیان جهاد ، طی هفت سال تداوم گفتگو ها به روند مذاکرات، راه داده نشده بودند.
اما در شهر دوه قطر، طالبان مستقیماً طی ۱۸ ماه با امریکائی ها به مذاکره پرداخته و در نهایت مورخ ۲۹ فیبروری ۲۰۲۰ میلادی توافقات خروج امریکایی ها را که به پندار طالبان یک داعیه قابل افتخار محسوب میشود امضاء نمودند .
انچه در این مذاکرات شگفت انگیز به نظر رسیده است آنست که شماری از اعضای هییت مذاکره کننده طالبان که در زندان مخوف «گوانتانامو» مربوط امریکا زندانی بودند، آزاد گردیده و به قطر، آورده شده و مستقیماً رو یا روی با هییت امریکایی ها در طول مدت به مذاکره و مناظره پرداخته بودند. در واقع مسله که یک نوع اطاعت به اولی لا مر را در میان طالبان متبازر می نماید .
دو دیگر - در طول مدت ۱۸ ماهه مذاکرات دوه هر دو طرف هم امریکائی ها و هم طالبان بر تداوم و حصول نتیجه مورد نظر با پیگیری به مذاکرات تداوم بخشیده بودند .
اما در کنفرانس ژنیو وضع بگونه دیگر بود ، درحالیکه دولت افغانستان با تمکین به فیصله سازمان ملل با صدور اعلامیه در ۱۵ ماه می ۱۹۸۰ م پیشنهاد مذاکره مستقیم با پاکستان و ایران را با صراحت طوری مطرح نموده بود ، که در صورت قطع مداخلات از دو کشور متذکره قوای شوروی را از کشور خارج می نماید .
سازمان ملل متحد با توجه به پیشنهاد ارایه شده دولت افغانستان و بذل مساعی برای حل قضیه افغانستان ، با تعیین نماینده خاص به اسم «آقای دیگوردو ویز» دستور العمل مذاکرات را در چهار زمینه زیرین پیشنهاد کرده بود :
(۱- متوقف کردن مداخلات از کشورهای همسایه -۲- خروج نظامیان شوروی از افغانستان -۳- بازگشت داوطلبانه مهاجرین به کشور -۴- تضمین های بین المللی)

د پانو شمیره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنیت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی دلیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رایرلو مخکې په خیر و لولی

دولت افغانستان با پذیرش این طرح با دلچسپی برای حل قضیه کشور و خروج قوای شوروی در مذاکرات ژنیو با پیگیری شرکت نموده در جستجوی راه حل معقول بمساعی مبادرت ورزیده بود.

اما جوانب دیگر تمایلی چندانی بحل قضیه از خود تبارز نمی دادند. مثلاً، ایران تمایلی به اشتراک در چنین مذاکراتی نداشت و از شرکت در آن اباورزیده بود، امریکایی ها هم بنابر تنوع انگیزه ها و منفعت ها طرفدار مشارکت در آن نبوده و دلگرمی اش متبارز نبود، پاکستانی ها بخاص جنرال ضیا و الحق رئیس جمهور پاکستان گفته بود نمی خواهد در همسایگی اش کشوری را مشاهده نماید که طرفدار شوروی و هند بوده و مدعی بخش های از سرزمین های پاکستان باشد، از این رو به جای تمکین به مذاکرات به تسلیح و اعزام جهاد گرایان داخلی و القاعده بداخل کشور جهت ادامه جهاد؟ مورد نظرش به گسترده گی مساعی انجام میداد.

بنابر چنین انگیزه ها مذاکرات ژنیو در یک فضای رکود و رخوت از ۱۶ ماه جون ۱۹۸۱ تا اپریل سال ۱۹۸۸م مدت هفت سال در حالی استمرار حاصل کرد، که جنرال ضیاالحق دیکتاتور نظامی و ارتش پاکستان اصلاً نمی خواستند که شوروی ها از افغانستان خارج گردند، زیرا از یکسو حضور شوروی در افغانستان ادامه کمک های هنگفت امریکا و سایر کشورهای غربی به پاکستان را تضمین میکرد و از سوی دیگر آن ستراتیژی منهوس « باید کابل و افغانستان در آتش بسوزد و قوتهای مسلح آن منهدم گردد » عملی نمی گردید.

علی الوصف، بنابر تلاش های مستمر ملل متحد، شوروی ها و دولت افغانستان - توافقات ژنیو در ۱۸ اپریل ۱۹۸۸م میان دولت افغانستان و دولت پاکستان که خروج قوای شوروی را در یک جدول زمانی « نه ماهه » از افغانستان تسجیل میکرد در حالی امضاء نمودند که امریکا و شوروی بحیث تضمین کنند ها در پای اسناد دستخط نموده بودند. مسله قابل تصریح انست که ادعای گروه های مجاهدین مبنی بر آنکه شوروی را آنها از کشور کشیده اند، از جوهره حقیقت تهی است، اصلاً گروه های مجاهدین هفت گانه پیشاور و هشت گانه ایران در طول مذاکرات هفت ساله در مذاکرات ژنیو راه داده نشده بودند. جنگهای چریکی آنها، نیز یک جنگ تمام عیار مسلمان با مسلمان یعنی شبه جهاد امروز طالبان با قوتهای مسلح کشور بود نه با شوروی ها.

این پاکستان بود که بجای گروه های مجاهدین حرف می زد و تصمیم میگرفت و اسناد توافقات ژنیو را امضا کرده بود اما در مذاکرات دوهه، قضیه طور دیگر اتفاق افتاده است، تحریک طالبان بطور مستقیم با هیئت امریکائی بالای میز گفتگو ها نشسته و طی هژده ماه بحث و مناظره ها به توافق خروج کامل نیروهای امریکائی در یک جدول زمانی ۱۴ ماهه دست یافته اند.

پیامد های توافقات ژنیو:

واضح است حینیکه فصلی از تاریخ سپری می شود ارزیابی و عبرت اندوزی در باره آن سهل تر میگردد. علی الرغم آنکه امضای توافقات ژنیو به خروج قوای شوروی در ظرف نه ماه، منجر گردید، اما پاکستانی ها و امریکایی ها به تعهدات خود پایبند نماندند، قطع کمک ها به جوانب درگیر، دولت و گروه های جهادی تناظر یک جانبه حاصل کرد، امریکائی ها به ارایه کمک های خود به گروه های مجاهدین مقیم پاکستان در حالی تداوم بخشیده بودند که شوروی ها با رعایت متون توافقات و در بستر منافع شان کمک های نظامی خود را به دولت افغانستان قطع نموده بودند، بعد از خروج شوروی جهاد گرایان افغان و القاعده که جنگ برادر کشی و مسلمان کشی های خود را جهاد اسلامی که اوصولاً یک انحراف قطعی از مسیر اسلام بود با ابعاد گسترده شدت بخشیده بودند.

حدود دو هفته بعد از توافقات ژنیو در ۱۵ ماه حوت ۶۷ خ ارتش پاکستان با یک بسیج گسترده بشمول القاعده و جهادیهای افغان بر جلال آباد با پوتانسیل نیرومند حمله نموده بودند، هر چند بنابر صلابت و شهامت منسوبان قوتهای مسلح کشور پاسخ دندان شکن و عبرت ناک در یافت نموده و شکست خوردند اما علی الاصول با یستی توافقات ژنیو به حل قضیه کشور درحالی منجر میگردد، که دولت افغانستان تحت رهبری داکتر نجیب الله با پیروی از سیاست مصالحه ملی که در مطابقت با عملیه صلح سازمان ملل مطرح گردیده بود، بستر وفاق ملی برای حل قضیه کشور را آماده نموده بود اما طرف ها در راستای منافع شان بجای مساعدت در تطبیق توافق ژنیو به شرارت و مخاصمت پرداخته بودند، یعنی که موافقتنامه ژنیو، عملاً به حل مشکلات کشور ما مساعدت نرساند.

توافقتنامه قطر

توافقتنامه قطر مورخ ۲۹ ماه فیروزی ۲۰۲۰ میلادی « دهم حوت ۱۳۹۸ خ » در میان نماینده تحریک طالبان و امریکا که هر دو جانب آنرا دست آورد محسوب نموده اند به امضا رسید.

به نظر اکثر آگاهان، آنچه در متن توافقتنامه قطر به ابعاد حقیقت سایه افکنده است، مسله فراموشی دهها هزار قربانیان معصوم جنگ ها، کشتار های دسته جمعی در این نوزده سال بوده است، مسله معافیت بخشیدن به متهمان به جنایات جنگی نه تنها اهانت به قربانیان، بلکه جسارت بخشیدن به آنها و به چلنج کشیدن هر نوع عدالتی در کشور خواهد بود. به نظر میرسد از یکسو امضای توافقتنامه قطر که طالبان که آنرا « روزی خوشی برای ملت، و نوید بخش صلح عنوان نموده اند » و از سوی دیگر پخش اعلامیه مورخ ۲۹ فیروزی از سوی سکرتر جنرال ناتو، و وزیر دفاع

امریکا در کابل، که دولت در افغانستان را بعنوان حاکمیت مشروع کشور شناخته اند تضمین های محاسبه میگردند که توافقنامه قطر را از موافقتنامه ژنیو، متمایز نموده و بشارتی بر عملی نمودن آن خواهد بود.

با امضای موافقتنامه قطر، توپ مسابقه چلنجزایی صلح، در میدان طالبان افتاده است. طالبان در حالیکه با اشغال گران آتش بس نموده اند، با دولت افغانستان چه انتخابی را اختیار خواهند کرد، ادامه جنگ مسلمان علیه مسلمان، که از یک سو تخطی صریح از اصول دین و نابخشودنی از جانب مردم خواهد بود، یا آتش بس و آغاز مذاکرات با دولت افغانستان و انعطاف، جهت دست یابی به حل قضیه کشور.

مسلم انست که شرایط امروز، زمانه دو دهه قبل دوران جنگهای داخلی، دوران حکومت های خودکامه، استبداد جنگسالاری و تحمیل هنجارهای متحجرانه نیست، مردم نمی خواهند به عقب برگشته و جهان خود را به بد بسپارند، نیل به قدرت مشروع را انتخابات شفاف و صندوق های رای تعیین میکند، مسله که طالبان اگر « یک گروه واحد باشند» بایستی در پذیرش آن شجاعت نشان دهند. امید های که، آینده پاسخ آنرا خواهد داد.

ختم. ۲۹ فیبروری ۲۰۲۰ « ده حوت ۹۸ » سید